Kirsi Martinkauppi

25.2.2026

Kirjallinen asiantuntijalausunto asiaan VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Eduskunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp)

Rakennusteollisuus RT ry kiittää mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen. Rakennusteollisuus RT ry on sitoutunut ilmastotavoitteisiin ja näkee ilmastotoimet mahdollisuutena edistää kilpailukykyä, talouskasvua ja edelläkävijyyttä.

2.2.2 Taakanjakosektori

Rakennusteollisuus RT ry yhtyy valtioneuvoston selonteossa s. 34–35 esitettyyn rakennusten erillislämmityksen päästöjen vähentämisestä öljylämmityksestä luopumisella sekä työkoneiden sähköistymisen vauhdittamiseen.

2.2.3 Maankäyttösektori

Vastustamme s. 41 mainittua puurakentamisen edistämistä. Toimenpiteiden on oltava materiaali- ja teknologianeutraaleja. Kirjaus ei pidä paikkaansa.

Maininta pitkäikäisten puutuotteiden toimimisesta hiilivarastona on kyseenalainen, sillä vain alle kymmenen prosenttia vuosittain metsästä otetusta biomassasta päätyy puutuotteeksi, joka voi muodostaa pitkäaikaisen hiilivaraston. Kaikki muu päätyy joko suoraan hiilidioksidiksi poltossa tai hyvin lyhytikäisinä sellu- tai puutuotteina. Tämä tarkoittaa sitä, että muodostaakseen kilon hiilivaraston rakentamiseen pitää purkaa metsästä hiilivarastoa vähintään kymmenkertainen määrä.

Rakentamisessa ja rakennuksissa päästöjä tarkastellaan aina rakennuksen mittakaavassa ja sen elinkaaren ajalta. Mikään materiaali ei lähtökohtaisesti vähennä päästöjä johonkin toiseen materiaalin verrattuna, vaan asiaa on tarkasteltava ottaen huomioon käyttökohde ja sen käyttöikä. Myös muista materiaaleista on saatavilla erittäin vähäpäästöisiä tuotteita. Esimerkiksi betonista on markkinoilla tuotteita, joiden päästöistä on vähennetty 70 % ja tietyissä tuoteryhmissä markkinoilla on myös päästöiltään negatiivisia tuotteita.

Rakennuksen runkomateriaaleista metallit ja betoni kiertävät erinomaisesti uusiin käyttökohteisiin. Puutuotteille voi toki teoriassa olla kierrätyskäyttökohteita, mutta käytännössä kaikki puujäte poltetaan, mikä ei ole kierrättämistä. Tosiasiassa puu ei ole arkikäytössä lainkaan kierrätettävissä oleva materiaali.

Valtaosa metsästä otetusta biomassasta vapautuu hiilidioksidiksi hyvin nopeasti. Metsästä vuosittain korjatusta noin 70 miljoonasta kiintokuutiometristä puuta valmistetaan vain noin 10 miljoonaa kiintokuutiometriä sahatavaraa ja puulevyjä. Erotus, noin 60 miljoonaa kiintokuutiometriä, poltetaan energiaksi joko lämpökattiloissa tai sellutehtaiden soodakattiloissa, tai valmistetaan selluksi, joka niin ikään päätyy joko polttoon tai maatumaan vain muutaman vuoden käyttöiän jälkeen. Puun käyttö ei siten vapauta hiiltä vasta kymmenien vuosien kuluttua. Tukkipuistakin vain alle puolet päätyy puutuotteeksi, ja loppuosa päätyy energiakäyttöön tai selluksi.

2.3 Uusiutuvan energian edistäminen

Sivulla 47 mainitaan Suomen pyrkivän siihen, että uusiutuvan energian osuus rakennusalan energian loppukulutuksesta olisi vähintään 49 % vuonna 2030, mikä olisi linjassa uusiutuvan energian direktiivin RED III:n mukaisen unionin tavoitteen kanssa. Jo teknisessä notifikaatiossa olleen rakentamislain muutosesityksen, niin sanotun ”tuunaussarjan” 14 §:ssä säädettäisiin, että laskennallisesta ostoenergiasta vähintään 52 % olisi uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa. Tältä osin valtioneuvoston selonteon kunnianhimon taso alittaa jo tällä hetkellä käytössä olevan tason. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelman mukaan hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 10.

2.5 Energiatehokkuuden edistäminen

Sivulla 54 kerrotaan, kuinka ympäristöministeriö päivittää rakennusten energiatehokkuutta koskevat rakentamismääräykset vastaamaan uudelleenlaaditun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin vaatimuksia 29.5.2026 mennessä. Valmistelun vaihe huomioon ottaen tavoite vaikuttaa sangen haastavalta. Kysymyksessä on rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukainen määräaika.

Suuri huoli rakennusten energiatehokkuusdirektiivin implementoinnissa on se, että lausuntokierroksella olleiden asetusten mukainen tapa kiristää energiatehokkuutta ei ole teknologianeutraali. Kaukolämmöllä lämmitettävän rakennuksen E-luku vaihtelisi riippuen paikkakunnasta, jossa rakennus sijaitsisi. On sinänsä hyvä asia, että rakennuksia lämmitettäisiin vähäpäästöisellä energialla, mutta uudet rakennukset pitäisi myös rakentaa aiempaa energiatehokkaammiksi. Lausunnolla olleiden asetusluonnosten mukaan vähäpäästöisen kaukolämmön alueella saisi rakentaa energiatehokkuudeltaan nykyistä kehnompia rakennuksia, mikä ei ole millään tavalla järkevää. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi edellyttää 10 % tiukennusta. Mielestämme kiristys pitäisi tehdä mieluummin E-lukuun kuin tasauslaskentaan. Rakennusten

energiatehokkuusdirektiivin tavoitteena on pyrkimys sekä energiatehokkaampiin rakennuksiin että vähäpäästöisemmän energian käyttöön. Samaa periaatetta pitäisi noudattaa myös direktiivin implementoinnissa.

Rakennuksia pitäisi myös korjata energiatehokkaammiksi vallitsevasta taantumasta huolimatta. Monellakaan ei ole siihen varaa. Sen vuoksi sosiaalisesta ilmastorahastosta pitäisi allokoida päästökaupasta kerättäviä varoja avustuksiksi rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen.

2.9 Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky

Standardointi on sivuilla 72–73 esitetty välineeksi vain tiettyjen alojen (sähköala) tai aiheiden (kyberturvallisuus) työvälineeksi. Standardointi pitäisi kirjata selkeästi kaikki alat ja aiheet kattavaksi Energia- ja ilmastostrategian läpileikkaavaksi toimeenpanovälineeksi, jotta puhdas siirtymä nopeutuisi ja suomalaiset ratkaisut skaalautuisivat vientiin.

2.12 EU-vaikuttaminen

EU-vaikuttaminen on Suomelle olennaisen tärkeää ja Rakennusteollisuus RT ry pääosin yhtyy kohdassa esitettyyn, erityisesti sivun 77 osalta. Olennaista on huolehtia riittävästä kansallisesta rahoituksesta, sillä usein EU-rahoituksen saamisen edellytyksenä on kansallisen osuuden olemassaolo.

3.1.3 Maankäyttösektorin tavoite

Sivulla 95 todetaan puutuotteiden nettohiilinieluksi vuonna 2035 noin 3,5 Mt CO_2-ekv. Tavoite vaikuttaa hyvin ylioptimistiselta, koska sen toteutuminen tarkoittasi, että puun käyttömäärät rakentamisessa pitäisi moninkertaistaa. Jo pelkästään 0,5 miljoonan hiilidioksiditonnin hiilivaraston muodostaminen rakennuksiin tarkoittaisi, että koko kerrostalotuotanto pitäisi toteuttaa täysin massiivipuurakenteisena, mikä on vain seitsemäsosa tavoitteesta. Tällä hetkellä puun markkinaosuus kerrostaloissa on noin 2 %. Puun käytön merkittävää kasvua rakentamisessa ei ole näköpiirissä johtuen puurakentamisen korkeista kustannuksista ja puun käyttöön liittyvistä luontokatovaikutuksista.

3.3 Valtiontalousvaikutukset

Rakennusteollisuus RT ry kannattaa lämpimästi sivun 106 kohtia:

- Työkoneiden ja infran vähäpäästöisyyttä edistävien uusien teknologioiden ja ratkaisujen tukeminen
- Asumisen SCF-paketti
- Korotettu kotitalousvähennys öljylämmitysremontille

Kyseisiin toimiin olisi ehdottomasti allokoitava rahoitusta sosiaalisesta ilmastorahastosta.

3.6.2 Sosiaalinen ilmastorahasto

Rakennusteollisuus RT ry yhtyy sivulla 119 esitettyyn ajatukseen, jonka mukaan toimenpiteiden on mahdollistettava rakennusten kunnostaminen myös niille, joilla ei ole muuten varaa korjausten omaehtoiseen toteuttamiseen. Sosiaalisen ilmastorahaston olisi myös otettava huomioon Suomen Keski-Euroopasta poikkeavat ilmastolliset olosuhteet ja pitkä lämmityskausi.

Kunnioittavasti

Kirsi Martinkauppi
Vastuullisuusjohtaja
Rakennusteollisuus RT ry